

בפרשתינו קוראים הברכות והקללות שנאמרו לכלל ישראל בכניסתם לארץ על הר גריזים והר עיבל.

התורה כתב רק הלשון של הקללות. והתחיל בקללה הראשונה,

כז:טז אָרְר֖וּר הָאִ֣ישׁ אֲשֶׁר֩ יַעֲשֶׂ֨ה פֶ֜סֶל וּמַסֵּכָ֗ה תּוֹעֲבַ֤ת ה' מַעֲשֵׂ֙ה יְדֵ֣י חָרָ֔שׁ וְשָׂ֥ם בַּסֵּ֖תֶר וְעָנ֣וּ כָל-הָעָ֑ם וְאָמְר֖וּ אָמֵֽן׃

בתוך הס"ת רואים שפסוק זה הוא פרשה בפני עצמה, שיש רוח חלק לפניו ולאחריו, פרשיות סתומות. גם בחומש מסמנים את זה באות סמ"ך.

וכן השני,

כז:יז אָר֖וּר מַקֶּ֣ה אָבִ֑יו וְאִמּ֔וֹ וְאָמַ֥ר כָּל-הָעָ֖ם אָמֵֽן׃

עוד הפעם, פרשה בפני עצמה, סתומה לפניו וסתומה לאחריו.

וכן השלישי, וכן הרביעי, וכן בכל הקללות כולם.

אבל כשמגיעים לקללה החמישית,

כז:יט אָר֖וּר מַטֶּ֣ה מִשְׁפַּ֣ט גֵּר-יָת֑וֹם וְאַלְמָנָ֔ה וְאָמַ֥ר כָּל-הָעָ֖ם אָמֵֽן׃

יש לו סתומה לפניו, אבל לאחריו אין שום חילוק פרשיות, ומיד המשיך,

כז:כ אָר֖וּר שֹׁכֵ֣ב עִם-אֵ֣שֶׁת אָבִ֑יו כִּ֥י גִלָּ֖ה כְּנַ֣ף אָבִ֔יו וְאָמַ֥ר כָּל-הָעָ֖ם אָמֵֽן׃

ורק אחר קללה זו השישית יש עוד הפסק פרשה.

מכאן נראה שיש דבר מיוחד בב' קללות אלו שהן מחוברין יחד להראות לנו הקשר החזק ביניהם. אבל צריך ביאור מה קשר יש בין ב' קללות אלו יותר מכל שאר קללות שהוזכר בפרשתינו?



לחזור על הקושיא:

בפרשתינו קוראים הברכות והקללות שנאמרו לכלל ישראל בכניסתם לארץ על הר גריזים והר עיבל.

התורה כתב רק הלשון של הקללות. והתחיל בקללה הראשונה,

כז:טז אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָל-הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן:

בתוך הס"ת רואים שפסוק זה הוא פרשה בפני עצמה, שיש רוח חלק לפניו ולאחריו, פרשיות סתומות. גם בחומש מסמנים את זה באות סמ"ך.

וכן השני,

כז:יז אָרוּר מַקִּלֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:

עוד הפעם, פרשה בפני עצמה, סתומה לפניו וסתומה לאחריו.

וכן השלישי, וכן הרביעי, וכן בכל הקללות כולם.

אבל כשמגיעים לקללה החמישית,

כז:יט אָרוּר מַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר-יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:

יש לו סתומה לפניו, אבל לאחריו אין שום חילוק פרשיות, ומיד המשיך,

כז:כ אָרוּר שֹׁכֵב עִם-אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:

ורק אחר קללה זו השישית יש עוד הפסק פרשה.

מכאן נראה שיש דבר מיוחד בב' קללות אלו שהן מחוברין יחד להראות לנו הקשר החזק ביניהם. אבל צריך ביאור מה קשר יש בין ב' קללות אלו יותר מכל שאר קללות שהוזכר בפרשתינו?

התשובות:

נפלא ביותר! לא הייתי מאמין שיימצאו כל כך הרבה תירוצים לקושייתנו, אך החבורה שלנו העוסקת בעיון הפרשה יחד כן הצליחה למצוא פתרונות לפרשתנו!

לפני שמביאים את התירוצים, חשוב להעיר שמה שאין פרשה סתומה בין הארורים הללו אינו דבר המוסכם על הכל. שהרי לפי כמה תיקונים באמת יש פרשה סתומה ביניהם, וכן הוא באי אלו גרסאות ברמב"ם (הלכות ספר תורה פרק ח' הלכה ד'). ועיין בכסף משנה שם, ובמנחת שי, שמסקנת דבריהם שהעיקר הוא כפי שיש בספר התורה שלנו, שלא ליתן הפסק פרשה ביניהם.

א. **ר' ברוך קליין** (ביתר עילית) העיר שאשת אב נשארת באיסורה גם לאחר מיתת האב. ובאותו מצב נמצא שהבן שעבר על האיסור היה יתום, ואשת אביו הייתה אלמנה. ואפשר שבא הכתוב להדגיש, שכשם שאין מטים דינם להרע להם כשהם זכאים, כך אין חסים עליהם בדין אם עברו איסור, אף על פי שנמצא שבית דין הורגים גם יתום וגם אלמנה.

ב. זה כבר שתי שבתות רצופות שקושייתי נמצאת בכתבי גדולי רבני גרמניה, כנראה שקהילתי יש השפעה עליי. **ר' יצחק נאקמייר** (מחברי הקהילה) **ור' יחזקאל פעלד** (ביתר עילית) הראו לי את דברי **הרב שמשון רפאל הירש זצ"ל**, שהדגיש את הסמיכות בארורים הללו בין איסורים שבין אדם לחברו לבין איסורי עריות, כדי להראות לנו את חומרת האיסורים הללו. שיכול אדם לומר שעריות שאין איש יודע ואין איש מרגיש בהן אינן חמורות כל כך כמו עבירות שהורסות ממש את יישוב בני האדם לדור יחד. ומאידך גיסא, יש שמבינים את חומר איסור עריות וסוברים שאיסורים שבין אדם לחברו אינם חשובים כל כך. ולשניהם הדגיש הכתוב ששווים הם בחומרתם. ובפרט במקום שחמשת הארורים הראשונים הם בחטאים שבין אדם לחברו ומעבירים לדבר על כל העריות, אין עושים הפסק פרשה כדי להראות שכולם שווים.

ג. כל שאר התשובות מיוסדות על הגמרא בשבת (נו.). "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה... תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עוון, ולא בא מעשה זה לידו. אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר ארור שוכב עם אשת אביו ויבוא חטא זה לידו! אלא מה אני

מקיים וישכב את בלהה פילגש אביו - עלבון אמו תבע, אמר אם אחות אמי הייתה צרה לאמי שפחת אחות אמי תהא צרה לאמי, עמד ובלבל את יצועה".

וכוונת הגמרא אינה רק שיהיו בני ראובן עם שאר השבטים בהר גריזים ובהר עיבל, אלא רש"י כבר פירש לנו, "ראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן: אחד עשר ארורים יש כאן כנגד אחד עשר שבטים, וכנגד שמעון לא כתב ארור, לפי שלא היה בלבו לברכו לפני מותו כשברך שאר השבטים, לכך לא רצה לקללו." ואם מחשבים כל ארור כנגד שבט אחד, נמצא ש"ארור שוכב עם אשת אביו", שהוא הארור השישי, הוא הארור שנאמר כנגד שבט ראובן - בין אם מתחילים מן הצד, משבט נפתלי, כפי שכתב מהרי"ל דיסקין, ובין אם מתחילים מן הראשון בדילוג שבט שמעון כנזכר לעיל.

ולפי זה, **ר' שמעון ורבוב** (ביתר עילית) הביא בשם **מהרי"ל דיסקין זצ"ל**, שכדי להסתיר את הדבר כללו אותו עם הארור שלפניו, כדי שלא ייראה בהדיא שהוא הארור הששי, רק בכלל הארור החמישי שלא נאמר נגד ראובן כלל.

ד. כעין זה ב**הכתב והקבלה**, שלכן כלל אותו עם הארור של "מטה משפט גר וגו'", להראות שמה שכתוב אצל ראובן ששכב עם בלהה לא היה איסור של "שוכב עם אשת אביו", אלא בלבול מיטתה בלבד, שהוא נכלל יותר ב"מטה משפט גר" המדבר על התייחסות לאומללים שבינינו. וגם בלהה, מצד שהייתה שפחה, הייתה בכלל האומללים ונצטערה על ידי מעשה ראובן. אותו רעיון נמצא גם ב**חתם סופר** על התורה, אלא בחשבון קצת אחר, עיין שם.

ה. בדרך זו תירץ אחד **בעילום שם**, שיש כאן שני ארורים שיכול אדם לומר על השבטים עצמם שעברו עליהם – "מטה משפט יתום" במכירת יוסף, ו"שוכב עם אשת אביו" במעשה ראובן. וכותבים אותם יחד להראות שבאמת אין אומרים ארורים אלו נגדם; דכשם שראובן באמת לא שכב עם אשת אביו כנזכר לעיל, גם לא היה עמם במכירת יוסף, לומדים מכאן שגם השבטים לא עברו על איסור מטה משפט יתום, אלא דנו אותו לפי הבנתם דין אמת.

להגשת תשובות, להצטרפות לרשימת התפוצה בדוא"ל, או לקבלת פרטים על הנצחת שבוע, ניתן לשלוח הודעה לכתובת shaisavraham@gmail.com